

ODPORÚČANIA

ODPORÚČANIE KOMISIE

z 27. marca 2013

o prítomnosti toxínov T-2 a HT-2 v obilninách a vo výrobkoch z obilnín

(Text s významom pre EHP)

(2013/165/EÚ)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292,

keďže:

- (1) Toxíny T-2 a HT-2 sú mykotoxíny produkované rôznymi druhmi rodu *Fusarium*. Toxín T-2 sa rýchlo metabolizuje na veľký počet produktov, zatiaľ čo HT-2 je hlavným metabolitom.
- (2) Vedecká skupina pre kontaminanty v potravinovom reťazci (ďalej len „skupina CONTAM“) Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín (EFSA) prijala na žiadosť Komisie stanovisko k rizikám, ktoré vyplývajú pre zdravie zvierat a ľudí z prítomnosti toxínov T-2 a HT-2 v potravinách a krmivách⁽¹⁾.
- (3) Skupina CONTAM stanovila pre súhrn toxínov T-2 a HT-2 skupinový prípustný denný príjem (TDI) vo výške 100 ng/kg th. Odhady chronického dietetického vystavenia človeka toxínom T-2 a HT-2, ktoré vychádzajú z dostupných údajov o výskyte, sú pod úrovňou TDI pre populácie všetkých vekových skupín, a teda nepredstavujú bezprostredné nebezpečenstvo pre zdravie.
- (4) Pokiaľ ide o riziko pre zdravie zvierat, skupina CONTAM dospela k záveru, že v prípade prežúvavcov, králikov a rýb súčasné odhadované vystavenie toxínom T-2 a HT-2 sotva predstavuje nebezpečenstvo pre zdravie. V prípade ošípaných, hydiny, koní a psov odhady vysta-

venia toxínom T-2 a HT-2 naznačujú, že riziko nepriaznivých účinkov na zdravie je nízke. Mačky patria medzi najcitlivejšie druhy zvierat. Vzhľadom na obmedzené množstvo údajov a závažne nepriaznivé účinky na zdravie pri nízkych dávkach nebolo možné stanoviť žiadnu hladinu bez pozorovaného nepriaznivého účinku (NOAEL) ani najnižšiu hladinu, pri ktorej dochádza k nepriaznivým účinkom (LOAEL). Preto sa toto odporúčanie neuplatňuje na krmivo pre mačky, pre ktoré sa stanovila prísnejšie opatrenia.

- (5) Skupina CONTAM ďalej dospela k záveru, že prenesenie toxínov T-2 a HT-2 z krmiva do potravinových výrobkov živočíšneho pôvodu je zriedkavé, a k vystaveniu človeka týmto toxínom teda prispieva iba v zanedbateľnej miere.
- (6) Vzhľadom na závery vedeckého stanoviska, ako aj veľké medziročné výkyvy vo výskyte toxínov T-2 a HT-2 je vhodné zozbierať viac údajov o T-2 a HT-2 v obilninách a výrobkoch z obilnín a ďalšie informácie o účinkoch spracovania potravín (t. j. varenia) a agronomických faktorov na prítomnosť toxínov T-2 a HT-2. Okrem toho je potrebné získať viac informácií o rôznych faktoroch, ktoré vedú k relatívne vysokým úrovňam toxínov T-2 a HT-2 v obilninách a výrobkoch z obilnín, aby bolo možné určiť opatrenia, ktoré sa majú prijať na zabránenie alebo zníženie prítomnosti toxínov T-2 a HT-2 v obilninách a výrobkoch z obilnín. Treba vykonať vyšetrovania na účely zhromaždenia informácií o faktoroch, ktoré zapríčínujú pomerne vysoké úrovne toxínov T-2 a HT-2 v obilninách a výrobkoch z obilnín, a o účinkoch spracovania krmív a potravín. Na základe dostupných údajov sa T-2 a HT-2 nevyskytujú, respektíve vyskytujú iba na veľmi nízkych úrovniach v ryži a výrobkoch z ryže, a preto je vhodné vylúčiť tieto výrobky z rozsahu pôsobnosti tohto odporúčania.
- (7) Výsledky sledovania obilnín a výrobkov z obilnín sa budú používať na posúdenie zmien a trendov vystavenia ľudí a zvierat toxínom T-2 a HT-2. Preto je vhodné používať analytické metódy s dostatočnou citlivosťou.
- (8) Na získanie predstavy o tom, v akých prípadoch by sa takéto vyšetrovania mali vykonávať, je vhodné stanoviť orientačné úrovne, pri ktorých prekročení by bolo

⁽¹⁾ Pracovná skupina EFSA pre kontaminanty v potravinovom reťazci (EFSA Panel on Contaminants in the Food Chain – CONTAM); Scientific Opinion on risks for animal and public health related to the presence of T-2 and HT-2 toxin in food and feed (Vedecké stanovisko k rizikám pre zdravie zvierat a verejné zdravie, ktoré vyplývajú z prítomnosti toxínov T-2 a HT-2 v potravinách a krmivách). Vestník EFSA (*EFSA Journal*) (2011); 9(12):2481. [187 s.] doi:10.2903/j.efsa.2011.2481. K dispozícii online: www.efsa.europa.eu/efsajournal.

vhodné takéto vyšetrovania uskutočniť. Na stanovenie týchto orientačných úrovní sa použili údaje o výskyte, ktoré sú k dispozícii v databáze EFSA. Pre vyšetrovania má veľký význam výsledovateľnosť.

- (9) V roku 2015 by sa malo vykonať posúdenie informácií, ktoré boli zhromaždené v rámci tohto odporúčania. Údaje zo sledovania získané na základe tohto odporúčania umožnia takisto lepšie pochopiť medziročnú výkyvy a prítomnosť toxínov T-2 a HT-2 v širokej škále výrobkov z obilnín, ako aj faktory, ktoré zapríčínajú vyššie úrovne, a opatrenia, ktoré by sa mohli prijať na zabránenie alebo zníženie prítomnosti toxínov T-2 a HT-2, okrem iného aj prostredníctvom agronomických faktorov a spracovania,

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

1. Členské štáty by mali za aktívnej účasti prevádzkovateľov krmivárskych a potravinárskych podnikov sledovať prítomnosť toxínov T-2 a HT-2 v obilninách a vo výrobkoch z obilnín. Na účely tohto odporúčania sa ryža nepovažuje za obilninu a výrobky z ryže sa nepovažujú za výrobky z obilnín.
2. Členské štáty by mali nabádať k tomu, aby sa vzorky analyzovali na prítomnosť toxínov T-2 a HT-2 a iných toxínov rodu *Fusarium*, ako je deoxynivalenol, zearalenón a fumonizín B1 a B2, aby bolo možné posúdiť rozsah spoločného výskytu.

Pokiaľ to použitá analytická metóda umožňuje, bolo by vhodné analyzovať aj maskované mykotoxíny, najmä mono- a di-glykolyzované konjugáty toxínov T-2 a HT-2.

3. Odber vzoriek a analýza obilnín a výrobkov z obilnín určených na ľudskú spotrebu by sa mali vykonávať v súlade s ustanoveniami nariadenia Komisie (ES) č. 401/2006 z 23. februára 2006, ktorým sa stanovujú metódy odberu vzoriek a analytické metódy na úradnú kontrolu hodnôt mykotoxínov v potravinách⁽¹⁾, najmä v súlade:

— s časťou B prílohy I o odbere vzoriek z obilnín a výrobkov z obilnín,

— s bodom 4.3.1. písm. g) prílohy II – Kritéria účinnosti pre toxíny T-2 a HT-2. Kvantifikačný limit by podľa možnosti nemal byť vyšší než 5 µg/kg pre toxín T-2 ani pre toxín HT-2 s výnimkou nespracovaných obilnín,

v prípade ktorých by kvantifikačný limit podľa možnosti nemal byť vyšší než 10 µg/kg pre toxín T-2 ani pre toxín HT-2. Ak sa použije analytická skriningová technika, detekčný limit by podľa možnosti nemal byť vyšší než 25 µg/kg pre súhrn toxínov T-2 a HT-2.

Postup odberu vzoriek, ktorý uplatňuje prevádzkovateľ potravinárskeho podniku, sa môže odchyľovať od ustanovení nariadenia (ES) č. 401/2006, mal by však byť reprezentatívny pre dávku, z ktorej sa vzorka odoberá.

4. Odber vzoriek a analýza obilnín a výrobkov z obilnín určených na krmivá a krmné zmesi by sa mali vykonávať v súlade s ustanoveniami nariadenia Komisie (ES) č. 152/2009 z 27. januára 2009, ktorým sa stanovujú metódy odberu vzoriek a analýzy na účely úradných kontrol krmív⁽²⁾. Kvantifikačný limit by podľa možnosti nemal byť vyšší než 10 µg/kg pre toxín T-2 ani pre toxín HT-2. Ak sa použije analytická skriningová technika, detekčný limit by podľa možnosti nemal byť vyšší než 25 µg/kg pre súhrn toxínov T-2 a HT-2.

Postup odberu vzoriek, ktorý uplatňuje prevádzkovateľ krmivárskeho podniku, sa môže odchyľovať od ustanovení nariadenia (ES) č. 152/2009, mal by však byť reprezentatívny pre dávku, z ktorej sa vzorka odoberá.

5. Členské štáty by mali za aktívnej účasti prevádzkovateľov krmivárskych a potravinárskych podnikov vykonať vyšetrovania, aby určili faktory, ktoré zapríčínajú hodnoty presahujúce orientačnú úroveň, a stanovili opatrenia, ktoré treba prijať na zamedzenie alebo zníženie takéhoto znečistenia v budúcnosti. Tieto vyšetrovania by sa mali vykonať najmä vtedy, ak sa v rámci určitého časového obdobia opakovane zistili hodnoty, ktoré presahujú orientačné úrovne toxínov T-2 a HT-2 v obilninách a výrobkoch z obilnín uvedené v prílohe k tomuto odporúčaniu. Odber vzoriek a analýza s cieľom získať viac informácií o rôznych faktoroch vrátane agronomických faktorov, ktoré vedú k relatívne vysokým úrovňam toxínov T-2 a HT-2 v obilninách a výrobkoch z obilnín, by sa mali zamerať na obilniny a výrobky z obilnín z primárneho spracovania.

6. Členské štáty by mali za aktívnej účasti prevádzkovateľov krmivárskych a potravinárskych podnikov vykonať vyšetrovania účinkov spracovania krmív a potravín na prítomnosť toxínov T-2 a HT-2. Tieto vyšetrovania by sa mali rozhodne vykonať vtedy, ak sa v rámci určitého časového obdobia opakovane zistili hodnoty presahujúce orientačné úrovne toxínov T-2 a HT-2 vo výrobkoch z obilnín.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 70, 9.3.2006, s. 12.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 54, 26.2.2009, s. 1.

7. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa výsledky analýz pravidelne poskytovali Úradu pre bezpečnosť potravín na účely ich zhromaždenia v jednej databáze a aby sa výsledky vyšetrení poskytovali každý rok Európskej komisii, a to po prvýkrát v decembri 2013. S cieľom zabezpečiť jednotné uplatňovanie tohto odporúčania a zaručiť podávanie porovnateľných správ o výsledkoch vyšetrení sa vypracujú usmerňujúce pokyny.

V Bruseli 27. marca 2013

Za Komisiu
Tonio BORG
člen Komisie

PRÍLOHA

Orientačné úrovne pre obilniny a výrobky z obilnín (*) (**)

	Orientačné úrovne pre súhrn toxínov T-2 a HT-2 (µg/kg), pri ktorých prekročení by sa mali vykonať vyšetrovania, a to rozhodne v prípade opakujúcich sa zistení (*)
1. Nespracované obilniny (**)	
1.1. jačmeň (vrátane sladového jačmeňa) a kukurica	200
1.2. ovos (s plevami)	1 000
1.3. pšenica, raž a ostatné obilniny	100
2. Obilné zrná na priamu ľudskú spotrebu (****)	
2.1. ovos	200
2.2. kukurica	100
2.3. ostatné obilniny	50
3. Výrobky z obilnín určené na ľudskú spotrebu	
3.1. ovsené otruby a ovsené vločky	200
3.2. otruby obilnín okrem ovsených otrúb, výrobkov z mletého ovsa iných ako ovsené otruby a ovsené vločky, a výrobky z mletej kukurice	100
3.3. ostatné mlynárske výrobky z obilnín	50
3.4. obilniny na prípravu raňajok vrátane tvarovaných obilných vločiek	75
3.5. chlieb (vrátane malých pekárenských výrobkov), pečivo, sušienky, obilninové rýchle občerstvenie, cestoviny	25
3.6. potraviny na báze obilnín pre dojčatá a malé deti	15
4. Výrobky z obilnín pre krmivá a kŕmne zmesi (*****)	
4.1. výrobky z mletého ovsa (plevy)	2 000
4.2. ostatné výrobky z obilnín	500
4.3. kŕmne zmesi s výnimkou krmív pre mačky	250

(*) Úrovně uvedené v této příloze sú úrovně orientačné, pri ktorých prekročení a rozhodne v prípade opakujúcich sa zistení by sa mali vykonať vyšetrovania faktorov, ktoré zapríčiňujú prítomnosť toxínov T-2 a HT-2, alebo účinkov spracovania krmív a potravín. Orientačné úrovne sa zakladajú na údajoch o výskyte dostupných v databáze EFSA, ktoré sú uvedené v stanovisku EFSA. Orientačné úrovne nepredstavujú úrovne bezpečnosti krmív a potravín.

(**) Na účely tohto sa ryža nepovažuje za obilninu a výrobky z ryže sa nepovažujú za výrobky z obilnín.

(***) Nespracované obilniny sú obilniny, ktoré neprešli žiadnou fyzikálnou ani tepelnou úpravou okrem sušenia, čistenia a triedenia.

(****) Obilné zrná na priamu ľudskú spotrebu sú zrná, ktoré prešli sušením, čistením, lúpaním a triedením a v prípade ktorých sa pred ich ďalším spracovaním v potravinovom reťazci nebude vykonávať ďalšie čistenie a triedenie.

(*****) Orientačné úrovne pre obilniny a výrobky z obilnín určené na krmivá a kŕmne zmesi sa vzťahujú na krmivo s obsahom vlhkosti 12 %.